

minyons escoltes guies sant jordi

FO.CA 1977 - 78

Fitxa nº 3

Branca Ràngers/Noies Guies

LA PREADOLESCÈNCIA (ASPECTES PSICOLÒGICS)

1. Desenvolupament del cos i canvis biològics.
2. Desenvolupament de la intel·ligència, aprenentatge i interessos.
3. Desenvolupament de la personalitat, afectivitat i emocions.
4. Desenvolupament de la sociabilitat. El grup.

1. Desenvolupament del cos i canvis biològics.

- A l'entorn dels 12 anys comencen a produir-se alguns canvis en el cos de nois i noies. Aquests canvis assenyalen el començament del que s'anomena pubertat.
- La pubertat comença quan es posen en funcionament les glàndules que segreguen les hormones sexuals. Aquestes hormones provoquen tot un seguit de modificacions en el cos:
 - . En els nois es desenvolupen els testicles, comença la fabricació de l'esperma, s'inicia el creixement del pel en el pubis, aixelles i pit, canvia la veu....
 - . En les noies comença la regla, el desenvolupament dels pits i, també, el creixement del pubis i aixelles.
- A més a més d'aquestes modificacions, hi ha un reajustament general de l'organisme que ha d'adaptar-se a la nova situació: així veiem un creixement ràpid i descompensat (braços i cames llargs), un cert atur en el desenvolupament de la força física, una pèrdua de resistència a l'esforç, una certa laxitud.
- D'altra banda, s'accelera la maduració del cervell i això ha de permetre als nois d'aquesta edat que puguin arribar a formes superiors de pensament.

- Aquests canvis tenen un impacte important en la personalitat dels nois i noies.

Ha canviat l'aspecte més visible de la seva persona: senten que són diferents. Els costa reconèixer-se.

D'altra banda, apareixen per primera vegada sentiments clarament sexuals i ganes de fer-ne experiència.

És important ajudar els nois a comprendre el significat d'aquests canvis, a acceptar-los i a valorar positivament al seu cos.

D'altra banda, cal ésser comprensiu amb els moments de fatiga, descoretjament, relaxació.

2. Desenvolupament de la intel·ligència, aprenentatges i interessos.

- Superen el pensament concret dels nens petits. Adquireixen la capacitat de pensar en abstracte.

Fan el pas de la lògica infantil a la lògica adultat.

- Això vol dir que no resten limitats, com els nens, a pensar en coses concretes.

Sinó que poden plantejar-se hipòtesis (possibilitats) i preveure quines conseqüències se'n desprenen.

I també que poden comprendre explicacions basades en pressupostos d'idees que no hagin experimentat.

- el pensament abstracte els permet de reflexionar ordenadament, de raonar, de fer judicis crítics més sospesats que abans.

Ara bé, tot això just ho comencen: d'una banda els flata experiència de la vida, i, d'altra banda, van adquirint aquest raonament a poc a poc.

- Els Caps poden comptar amb uns nois que van aprenent a raonar de la mateixa forma com ho fan els adults.

Però que encara no en saben.

Per això no ha de desconcertar-nos que siguin alhora, molt rigorosos i molt inexperts.

- Experimenten molta satisfacció amb aquesta capacitat de raonar i d'argumentar com els grans i, sovint, la utilitzen per a jugar-hi: contestar els grans arguments consistents, però sense base real, explorar possibles i inversemblants, espectaculars, divagar.

- El raonament del preadolescent, tot i ésser un raonament formalment correcte, no és un raonament abocat a la comprensió i al domini de la realitat, sinó que encara té molt de joc dialèctic, és subjectiu.

- En les discussions entre ells o amb els Caps, els preadolescents juguen sovint a ésser lògics, perquè poden ser-ho i els agrada.

Però això no vol dir que utilitzin la lògica per a cercar encara decididament la veritat, ni trobar solucions realistes als problemes.

Els Caps han de comptar amb aquesta dificultat:

- . Podran entendre's bé amb els nois, individualment, quan estan de bones.
- . Si els nois es posen d'esquena, serà difícil entendre's-hi.
- . I amb el grup encara serà més difícil.

Només amb una feina lenta i pacient podrà progressar-se.

- El raonament lògic obre, però, noves possibilitats als nois:

- . poden anticipar-se en el temps, preveure coses i, per tant són perfectament capaços de fer plans a curt termini.
- . D'altra banda, poden organitzar molt millor que abans sèries d'accions necessàries per a complir un projecte.
- . en un mot, tenen ja capacitat per a planificar operacions més complicades que no pas ho feien de llobatons/daines.
- . I, a més a més, saben entendre's prou bé, com per a fer-ho col·lectivament.

- Se'ls obren nous interessos de tipus científic (experimentació, comprovar si les coses són com han suposat que podrien ésser) i també de tipus metafísic.

- Les noves possibilitats intel·lectuals els obren tot un món a comprendre: emprenen una gran aventura intel·lectual.

- Adoneu-vos que això té relació amb l'estil d'aventura de les seves activitats i entreteniments pràctics.

- Els seus interessos, molt amplis i diversos en la infància, es restringeixen durant una temporada ja que es centren en una recerca del seu propi jo.

Com més ocupat estigui un preadolescent en la recerca de la seva identitat (d'aquesta qüestió en parlarem en l'apartat següent), més es tança en sí mateix i menys energies desprèn en l'obertura al món.

Això no és ni positiu ni negatiu: és necessari. No cal preocupar-se'n, sinó s'allarga massa.

- Contradictòriament, almenys en aparença, hi ha una actitud de comoditat, de relaxament, reflex de la societat consumista: interès pel diner, pel vestir, per l'aparença, pel fumar i beure, consum musical, cinema, bar, motos...

- Entre els entreteniments més propis d'aquesta edat s'hi troben:
 - . els "hobbies" personals, tècnics, complicats.
 - . xerrar, passejar.
 - . ensenyaments, imaginacions.
 - . cultiu d'una mena de devoció per figures, herois i personatges que els serveixen de referència en un moment de crisi d'identitat.

3. Desenvolupament de la personalitat, afectivitat i emocions.

- La pubertat, el canvi que es produeix en el cos, té una conseqüència molt important: els preadolescents es veuen diferents d'abans, experimenten sentiments i impulsos sexuals, que els desvetllen una curiositat però que, al mateix temps, els pertorben.
- Això trenca l'equilibri emocional típic de la infància des dels 7 anys fins als 11.

La descoberta i l'entrada en l'univers dels sentiments, l'establir vincles afectius amb companys o altres persones, els afecte profundament i els crea una mena de desordre interior.

Això pot veure's en:

- . els sentiments d'inseguredat que experimenten.
- . la inestabilitat de la seva forma de fer.
- . les variacions d'humor, les explosions afectives.
- . les reaccions agressives molt sovint inexplicables.

- La preadolescència és un període de transició molt forta: hi entra un nen i en surt un adolescent decidit a enfrontar-se amb el món.

Ara bé, entre un moment i l'altre, ha de passar tot un període de dubte profund, que es manifesta en una oposició quasi constant a tot.

Els Caps han d'oferir, alhora, una autoritat que serveixi de referència als nois (que en tenen molta necessitat de referències) i una flexibilitat que serveixi per què els nois vagin afermant la seva autonomia.

- La preadolescència és un període en què comença la descoberta de sí mateix.

El preadolescent deixa enrera el món senzill i ple d'activitat del nen, per endinsar-se en sí mateix:

- . ell ha canviat, el cos li ho diu.

. es descobreix diferent dels altres i té necessitat de reconèixer què és allò que el fa diferent.

Té una necessitat de defensar el seu propi "jo" que va descobrint, i que encara és molt feble.

. per això és molt subjectiu i poc realista.

. per això s'enfronta sovint amb els adults.

. per això és mostra sovint agressiu.

. experimenta molta inseguretat, ja que va deixant enrera el món de la família per a entrar en un altre de més ampli i perquè no sap gaire quin paper ha de jugar-hi.

- Totes aquestes coses fan que se'l vegi actuar de formes contradictòries:

. tan aviat alegre com malenconiós.

. tan aviat indolent com prè d'una febre d'activitat.

. tan aviat tímid com agosarat.

. tan aviat disposat a cooperar amb tothom, com oposant-se a tot i a tots.

. tan aviat actua i respon com un adult, com es capté i contesta com un infant.

La personalitat de l'adolescent és una personalitat de transició, que viu uns moments molt crítics, almenys vista des de dins.

El comportament del preadolescent és una expressió externa d'aquesta crisi: per això el veiem contradictori i agressiu.

Com a Caps, no ens hem de preocupar tant que siguin o no siguin contradictoris, sinó que trobin un afecte: l'afecte transmet una mica de seguretat.

Una altra cosa que hi podem fer és ajudar-los a canalitzar l'agressivitat de formes constructives.

Això podem fer-ho recollint i rellançant el seu repte al risc, a la creació, a la superació de la desesperança.

El Cap faria molt bé si fos una invitació constant a viure, un testimoni del valor i de la riquesa de la vida, amb tot el que té de dur.

4. Desenvolupament de la sociabilitat. El grup

- El llobató/daina tenia companys. El rànger/guia comença a tenir amics de veritat.

- Els ràngers/guies fan el pas de la companyonia a la amistat.

- El fet que puguin reconèixer amb més precisió les característiques de cada una de les altres persones, juntament amb el fet que es cerquen a sí mateixos, són la base dels vincles afectius.

La companyonia ve esdevenint amistat personal, basada en el reconeixement de l'altra persona, i anirà esdevenint amor.

- És clar, això comporta que els rangers/guies es relacionin amb un nombre més petit dels seus companys per a fer-ho d'una forma més intensa.

El grup és trenca en subgrups. I a l'interior de cada subgrup les relacions és fan més sòlides, més consistents.

- En els grups prou nombrosos, sol establir-se una participació com aquesta:

- . un subgrup de noies i un de nois. Es relacionen poc.
- . en el subgrup de noies, sol haver-hi també dos subgrups:
 - . un format per les noies amb més iniciativa, brillantor intel.lectual (que no vol dir maduresa), més esportives i que, en general, experimenten un sentiment de superioritat envers els altres.
 - . l'altre format per les noies amb un sentiment d'inferioritat respecte de les primers, a les que voldrien assemblar-se i que, sovint, rebutgen.

A l'interior dels subgrups de noies, les relacions són complicades, misterioses (ara t'estic amiga, ara no), una mica fràgils.

- . en el subgrup de nois hi ha també subgrups més petits, però no solen basar-se tant en sentiments de superioritat i d'inferioritat, sinó en aficions comunes.

A dins de cada un dels subgrups de nois, i també entre un subgrup i els altres, sol haver-hi conflictes molt més evidents que els de les noies..., i no els resolen pas parlant, sinó per l'acció, la baralla oberta.

- . ha d'acceptar-se com un fet natural aquesta tendència del grup al fraccionament.

- . no s'ha de fer pressió, perquè opinem que tots han d'anar junts.

L'educació passa més aviat per una acceptació d'aquestes diferències i separacions.

I, sobretot, per ajudar-los a descobrir que, uns i altres són completamentaris, que es necessiten i que, tot i acceptant les diferències, han d'aportar el seu esforç a la feina i el progrés del grup.

- Les noies solen tenir afecció a nois més grans que els de la Unitat als que, de vegades, tracten amb cert menyspreu.

Són més deseixides, subtils i manipuladores que els nois, per això no és estrany que, en condicions d'igualtat de nombre, siguin elles qui portin una bona part de la iniciativa del grup.

- Pel que fa a les regles dels jocs, fan un pas més que els Llobatons/Daines: abans de jugar, acorden amb quines regles es regiran i, si convé, les modifiquen posant-se tots d'acord.
- Això significa que han establert les bases d'un contacte social basat en l'acord entre ells, més que no pas en la forma que els grans els diem que han de fer-se les coses.
- Passant a les normes de la vida del grup, això té molta importància: el contracte entre tots, els uns iguals als altres, és l'element de regulació de la vida col·lectiva.
- Aprenen a regular-se tots sols la seva vida de grup.
- D'altra banda, el grup de companys va guanyant cada cop més importància en la vida del preadolescent: el grup és el lloc de trobada, el grup comença a donar-los una raó "d'ésser", unes pautes de comportament i uns valors.
- Això no vol dir que el grup sigui democràtic: hi ha nois i noies que tenen una certa capacitat de control i de domini sobre els altres.

L'habilitat per explicar-se, la intel·ligència, la bellesa, la capacitat de coordinar els altres i d'escoltar-los amb respecte són qualitats que donen un prestigi personal i confereixen una autoritat al noi o noia que les tingui.

- El preadolescent fa la descoberta en ferm del que significa l'acord, el contracte amb els altres.

Les normes es fixen entre tots i poden canviar-se si tothom hi està d'acord.

Això, juntament amb el desenvolupament del raonament abstracte, ens dóna unes noves possibilitats educatives.

Des d'ara és possible, si aconseguim un clima de calma, de reflexionar col·lectivament sobre quins volem que siguin els valors sobre els quals volem basar la nostra vida.

I, en el terreny de la pràctica, podem reflexionar sobre les normes de comportament que ens semblen més convenientes per a tots.

Això no és fàcil, perquè hi ha problemes d'identitat personal i de bloqueig emocional, però si hi ha paciència i presència testimonial, és perfectament possible.